

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.610/2017/7-I. szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. Csitos Eszter ügyvéd által képviselt felperesnek - a dr. Bohács Zsolt ügyvéd által képviselt alperes ellen szerződés létre nem jöttének megállapítása és egyéb követelés iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2017. május 26. napján kelt 6.P.20.066/2017/11. számú ítélete ellen a felperes részéről 12., és az alperes részéről 13. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletét az alábbiak szerint **részben megváltoztatja:**

Mellőzi az elsőfokú ítéletnek az alperest az opciós jog, illetve elidegenítési és terhelési tilalom törzskönyvből való törléséhez szükséges nyilatkozat kiadására kötelező rendelkezését.

A felperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 113 698 (száztizenháromezer-hatszázkilencvennyolc) Ft-ra, az alperes által fizetendőt 64 424 (hatvannégyezer-négyszázhuszonnyolc) Ft-ra felemeli.

Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 73 500 (hetvenháromezer-ötszáz) Ft másodfokú perköltséget, valamint az állami adóhatóság felhívására a Magyar Államnak 217 180 (kétszáztizenhétézer-száznyolcvan) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az alperes jogelődje, a **(alperesi jogelőd neve)** Zrt. (a továbbiakban: alperes) és a felperes 2009. július 28. napján deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek egymással az **(gpjmű frg.rszm.-a)**. forgalmi rendszámú AUDI (D) Audi A3 Katalisator típusú gépjármű vételárának finanszírozására, amely alapján az alperes 1 560 000 Ft kölcsönt nyújtott a felperesnek. A felek az egyedi szerződésben rögzítették a havi törlesztőrészek összegét és esedékességét, az összes törlesztőrészlet összegét (2 714 760), a törlesztőrészek számát (72 hónap) és a teljes hiteldíjmutatót (24,07 %). A mértékadó devizanemet svájci frankban határozták meg (7. pont), a kamat- és az árfolyamváltozás elszámolási módjaként pedig az ún. normál devizakonstrukcióban állapodtak meg (8. pont).

A kölcsönszerződés részét képezte az alperes gépjármű hitelezési tevékenységére vonatkozó **(Üsz.1. jelölése)** számú üzletszabályzata (a továbbiakban: Üsz.), amely egyebek között az alábbi - a jelen jogvita és a fellebbezés elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza:

I.6.: „Normál deviza konstrukció: Amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a Kölcsönbevevő a kamatváltozás I. és II.-t a Kölcsönbeadó Hirdetménye szerint köteles megfizetni."

I.17.: „Mértékadó devizanem: Az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem. Amennyiben a mértékadó devizanem forint, úgy értelemszerűen a kamatváltozás II.-re és a kamatváltozás III.-ra vonatkozó rendelkezések nem kerülnek alkalmazásra."

I.18.c): „Mértékadó kamatláb: Amennyiben a mértékadó devizanem egyéb, úgy a mértékadó kamatláb a londoni bankközi piacon a mértékadó devizanemben 3 havi időtartamra jegyzett, a Reuters Monitor megfelelő oldalán naponta közzétett kínálati referenciakamatláb (3 havi LONDON InterBank Offered Rate- LIBOR)."

I.22.: „Árfolyam: A Takarékbank Zrt. által a mértékadó devizanemre, „MTB Deviza árfolyamon" jegyzett hivatalos, forintban kifejezett árfolyam."

I.23.: „Rendkívüli árfolyam esemény: Rendkívüli árfolyam eseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25 %-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest, vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank mint jegybank által fogantatosított rendkívüli intézkedés (pl. intervenciós sáv eltolása, egyéb pénzügyi szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamát a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja."

I.24.: „Mértékadó árfolyam: A mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejött napján."

I.25.b.: „Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): A mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet.

Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam / mértékadó árfolyam) - 1)."

IV.6.: „Az esedékessé vált törlesztő részeltekre jutó kamatváltozás II-t a Hitelező utólag - a hirdetményben közzétett gyakorisággal - terheli ki, amennyiben a még ki nem terhelt valamennyi kamatváltozás II. összege legalább a hirdetményben meghatározott mértéket eléri. A szerződés megszűnéskor a Hitelező a ki nem terhelt valamennyi kamatváltozás II-t kiterheli, illetve jóváírja."

IV.8.: „Amennyiben a Kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a Hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések töréséhez szükséges nyilatkozatot kiadni."

V.2.: „A Kölcsönbevevő köteles az egyedi Kölcsönszerződésben és a kamatváltozás terhelő bizonylatokban meghatározott fizetési kötelezettségeinek legkésőbb az esedékesség időpontjában eleget tenni. Sem a számla, illetve készpénzáttutalási megbízás hiánya, sem az, hogy a Hitelező az esetleges inkasszós jogával nem él, valamint az a körülmény, hogy a Kölcsönbevevő a gépjárművet nem vett át és/vagy nem helyezte üzembe, a kölcsönszerződésben meghatározott fizetési kötelezettség teljesítése alól nem mentesít, s nem módosítja az esedékesség időpontját sem."

V.5.: „Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt „mértékadó devizanem" nem magyar forint (HUF), a kölcsönszerződés devizaalapú szerződés, amely esetben a Kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euro esetében a mindenkori intervenciós sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az Euro keresztárfolyamának változása."

VI.1.: „A Kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a Hitelező javára - a Felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot, vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni, és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a Hitelező, mint a korlátozás jogosultja részére küldje meg."

A peres felek a kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg a kölcsön visszafizetésének biztosítására felfüggesztő feltétellel adásvételi szerződést kötöttek, valamint opciós jogot alapítottak a kölcsönösszegeből vásárolt gépjárműre. Az opciós szerződés 5. pontja szerint az alperes a vételi

jogot a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig vele szemben a kölcsönszerződésből eredő tartozását a kölcsönbevevő maradéktalanul nem teljesítette. A felek a vételi jog biztosítására az opciós joggal terhelt gépjárműre elidegenítési és terhelési tilalmat is kikötöttek (opciós szerződés 7. pont). Az opciós szerződés 8. pontja a vételi jog gyakorlásának feltételeit rögzíti, amely szerint az alperes a vételi jogát abban az esetben gyakorolhatja, ha a kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben megjelölt bármely esedékességi időpontban - az esedékességet követő 15 napon belül - akár részben, vagy egészben nem tesz eleget valamely fizetési kötelezettségének, továbbá ha a kölcsönszerződés bármely oknál fogva felmondásra kerül.

A kölcsön- valamint az opciós és az adásvételi szerződés megkötése során az alperes képviselőjében a felperes által megvásárolni kívánt gépjárművet értékesítő **(J.) Kft.** munkavállalója, **(munkavállaló neve)** járt el a munkaköri leírása, továbbá a munkáltatója és az alperes közötti együttműködési szerződés alapján.

Az alperes a 2014. évi XL. tv. (a továbbiakban: DH2 tv.) szerinti elszámolást elkészítette, abban az induló ügyleti kamatláb értékét 20,81 %-ban határozta meg, az elszámolás felülvizsgálatnak minősül.

Az alperes 2015. augusztus 31-én felmondta a szerződést 2015. szeptember 23. napjára, egyidejűleg akként nyilatkozott, hogy gyakorolni kívánja a vételi jogát a perbeli gépjárműre. A felmondási idő lejártával tájékoztatta a felperest a kölcsönszerződésből eredő és a felmondás folytán lejárttá váló tartozásának - számítása szerint fennálló - összegéről, azt 910 871 Ft-ban jelölte meg.

A felperes módosított keresetében 1 457 821 Ft megfizetésére és a **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú Audi (D) típusú személygépkocsi törzskönyvének a kiadására kérte kötelezni az alperest. A pénzfizetésre irányuló marasztalási keresete elsődleges jogalapjaként a perbeli szerződések létre nem jöttét, másodlagosan azok érvénytelenségét, harmadlagosan pedig az egyedi kölcsönszerződés 7. és 8. pontjának tisztességtelenségét jelölte meg. Előadta, az egyedi szerződés 3. pontjában rögzített elismerő nyilatkozata ellenére az ott megjelölt üzletszabályzatot az alperestől nem kapta meg sem a szerződéskötéskor, sem azt megelőzően, állította továbbá, hogy az ügylet árfolyamkockázatáról az alperestől illetve annak képviselőjétől tájékoztatást nem kapott, az alperes által a periratokhoz csatolt „kockázatteljesítő nyilatkozaton” szereplő aláírás nem tőle származik. Álláspontja szerint a szerződés létrejöttéhez szükséges lényeges szerződési feltételekben, így a kölcsön összegében, az árfolyamkockázat viselésében, az elszámolás mikéntjében és a kamatban nem állapodtak meg, így a szerződés létre sem jöhetett. A pénzfizetésre irányuló keresete másodlagos jogalapjaként megjelölt érvénytelenség okaként egyrészt arra hivatkozott, hogy az alperes képviselőjében eljáró **(J.) Kft.**, illetve annak munkavállalója nem rendelkezett a jelen ügyben alkalmazandó, a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) 2. sz. melléklet I. fejezet 12. a) pontja szerinti ügynöki tevékenységhez szükséges PSZÁF engedéllyel, ezen túl véleménye szerint a szerződés nem tartalmazta a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjában meghatározott kötelező tartalmi elemeket: nem tüntette fel ugyanis abban az alperes devizában a kölcsön összegét és a törlesztőrészeket, a THM értékét nem a valós mértékben jelölte meg, és nem határozta meg az ügyleti kamat mértékét sem. A szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményeként a szerződés határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását kérte azzal, hogy számítása szerint mind a hatályossá nyilvánítás keretében elvégzendő elszámolás, mind a szerződés létre nem jötte esetén alkalmazandó eredeti állapot helyreállítása azt jelenti, hogy kizárólag az alperes által részére ténylegesen folyósított 1 560 000 Ft-ot tartozik visszafizetni, és tekintettel arra, hogy ez idáig 3 017 821 Ft-ot teljesített, a két összeg különbözeteként mutatózó 1 457 821 Ft visszajár a részére. Megítélése szerint az egyedi

szerződés 7. és 8. pontja a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a) pontjába és 2. § j) pontjába ütközik, azáltal ugyanis, hogy az alperes az 1 560 000 Ft kölcsönt CHF-ben tartja nyilván, ezek a szerződési feltételek az alperest egyoldalúan jogosítják a szerződés értelmezésére, emellett az alperes számítási módja, nyilvántartása és követelése egyoldalú kötelezettséget keletkeztet a felperes, mint fogyasztó terhére. Érvelése szerint a deviza alapú kölcsön nem létező konstrukció, az adásvételi és az opciós szerződések pedig a kölcsönszerződéshez képest járulékos jellegűkre figyelemmel érvénytelenek.

A törzskönyv kiadására irányuló keresetét arra alapította, hogy a felperessel szemben nem áll fenn tartozása.

Az alperes ellenkérelmében nem vitatta az induló ügyleti kamat éves százalékos értéke feltüntetésének a hiányát és a kölcsönszerződés erre alapított érvénytelenségét. Annak jogkövetkezményeként azonban kérte, hogy a bíróság a szerződést nyilvánítsa érvényessé akként, hogy az induló ügyleti kamat éves százalékos értékét 20,81 %-ban tüntesse fel. Ezt meghaladóan a kereset elutasítását kérte. Védekezése szerint a felperes az egyedi szerződés aláírásával elismerte az üzletszabályzat átvételét, így az abban foglalt általános szerződési feltételek a szerződés részévé váltak. Megítélése szerint az egyedi szerződés és az üzletszabályzat rendelkezéseit figyelembe véve a felek a kölcsönszerződés minden lényeges elemében megállapodtak. Kiemelte, az üzletszabályzat tartalmazza a forintban meghatározott kölcsönösszeg és törlesztőrészek devizára való átszámítására vonatkozó feltételeket, a kamat ugyancsak kiszámítható módon szerepel a szerződésben, a THM százalékos mértéke fel lett tüntetve, kiszámítása az irányadó kormányrendelet szabályainak betartásával történt. Álláspontja szerint a szerződéskötésnél a képviselőtében eljáró (J.) Kft., illetve annak munkavállalója, **(munkavállaló neve)** jogosult volt a szerződést megkötni, s miután a Hpt. 2. sz. melléklet I.12. pont b) pontja szerinti ügynöknek minősült, tevékenységéhez a PSZÁF engedélyére nem volt szükség. Kifejtette, a felek deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek, amely alapján a mértékadó devizanem és a forint árfolyamának változásából fakadó kockázat a felperest terheli, a szerződés és az üzletszabályzat rendelkezéseinek kellő gondossággal való áttanulmányozása esetén ez a felperes számára is felismerhető volt. Állította, a törzskönyv birtokban tartása a kölcsönszerződést biztosító önálló mellékkötelezettség, a kölcsönszerződés vételi jogtól független atipikus biztosítéka, és ennek megfelelően az Üsz.IV.8. pontja alapján csak akkor köteles a törzskönyv kiadására, ha a felperes a kölcsönszerződésben foglalt fizetési kötelezettségeinek maradéktalanul eleget tett, a felperesnek azonban jelenleg is áll fenn tartozása vele szemben.

Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperesi jogelőd **(alperesi jogelőd neve)** Zrt. és a felperes között 2009. július 28. napján létrejött, **(kölcsönszerződés száma)** számon nyilvántartott kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította akként, hogy az induló ügyleti kamat mértékét évi 20,81 %-ban határozta meg. Kötelezte az alperest, hogy adja ki a felperesnek az Audi (D) Audi A3 Katalisator megnevezésű **(gpjmű frg.rszm.-a)**. forgalmi rendszámú személygépkocsi törzskönyvét, továbbá a törzskönyvbe bejegyzett opciós jog, illetőleg elidegenítési és terhelési tilalom törléséhez szükséges nyilatkozatot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 70 000 Ft perköltséget. A feljegyzett kereseti eljárás illetékből a felperest 82 300 Ft, az alperest 41 200 Ft megfizetésére kötelezte.

Határozatának indokolása szerint a perbeli szerződéseket az alperes nevében aláíró **(munkavállaló neve)** jogosult volt képviselni az alperest, eltérő álláspont esetén álképviselőként járt el, akinek eljárását az alperes utóbb jóváhagyta. A felperes egyedi szerződés 3. pontjában rögzített nyilatkozatára utalva bizonyítottan találta, hogy a felperes az üzletszabályzatot a szerződéskötéskor megkapta, kifejtette továbbá, hogy az abban foglalt általános szerződési feltételek nem tértek el a szokásos szerződési gyakorlattól, így külön figyelemfelhívó tájékoztatás és kifejezett felperesi

elfogadó nyilatkozat hiányában is a szerződés részévé váltak. Érvelése szerint a felperes által vitatottan aláírt kockázatteltérő nyilatkozattól eltekintve is megállapítható, hogy az egyedi szerződés 2., 7. és 8. pontja, továbbá az üzletszabályzat I.6., 7., 17., 18., 20., 22., 23. és 25. pontja alapján a felperes számára felismerhető volt, hogy deviza alapú szerződést köt, amelyből eredő árfolyamkockázatot neki kell viselnie, mint ahogy az is, hogy az árfolyamkockázatnak nincs maximuma, korlátja. Nem találta megállapíthatónak a szerződés érvénytelenségét a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b), c), d), e) és f) pontja alapján sem. A 6/2013. PJE határozatban foglaltakra utalva kiemelte, a szerződés érvényességének nem feltétele a kölcsön és a törlesztőrészletek összegének devizában történő meghatározása. Rámutatott, a szerződés egyértelműen tartalmazza a THM összegét, abban megjelölt a deviza vételi és eladási árfolyama, míg az egyéb költségek meghatározását a Hirdetmény tartalmazza. Megállapította ugyanakkor, hogy az ügyleti kamat éves százalékos értéke szerződésben való feltüntetésének hiányában a szerződés részlegesen érvénytelen, ezt az érvénytelenségi okot azonban kiküszöbölhetőnek ítélte a kamat éves százalékos értékének megjelölésével. E tekintetben az ún. felülvizsgált elszámolásban feltüntetett kamatmértéket tekintette irányadónak. Kiemelte, a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja szerinti érvénytelenségi ok a szerződés érvényessé nyilvánítása folytán az elszámolásra nem hat ki, ebből következően a felperes elszámolási igénye alaptalan. Alaposnak ítélte ugyanakkor a felperes törzskönyv kiadására irányuló keresetét. Megítélése szerint a törzskönyv birtoklásához való jog az opciós joghoz kapcsolódó járulékos jogosultság, s miután az opciós szerződés annak megkötésétől számított 5 év elteltével megszűnt, az alperesnek a továbbiakban nincs jogcíme a törzskönyv birtokban tartására. Ugyanezen indok alapján kötelezte az alperest az opciós jog törléséhez szükséges nyilatkozat kiadására is. Kitért arra, hogy a perbeli jogvita elbírálásához nem volt szükség a 2008/48. EK és a 93/13. EKG irányelv értelmezésére, ezért elutasította a felperesnek a per tárgyalása ezen irányelvek értelmezése tárgyában indult előzetes döntéshozatali eljárások befejezéséig való felfüggesztésére irányuló kérelmét.

Az ítélet ellen mindkét fél fellebbezést terjesztett elő.

A felperes fellebbezésében - tartalmát tekintve - elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását, másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének keresete szerinti megváltoztatását kérte. Az elsőfokú eljárásban kifejtett jogi érveit fenntartva kiemelte, nem azt állította, hogy a perbeli szerződések megkötése során az alperes képviselőjében nem járhatott el ügyleti képviselő, ezzel összefüggésben a szerződés érvénytelenségére arra alapítottan hivatkozott, hogy a **(J.)** Kft.-nek a szerződéskötés időpontjában csak a Hpt. 2. sz. melléklet I. fejezet 12. pont b) pontja szerinti közvetítői tevékenységre volt engedélye, az a) pont szerint minősülő ügynöki tevékenységhez szükséges PSZÁF engedéllyel nem rendelkezett, az ilyen engedély hiányában kötött szerződés pedig nem jött létre, de minimálisan is érvénytelen. Hangsúlyozta, a per során nem azt állította, hogy a perbeli üzletszabályzat nem vált a felek szerződésének részévé, hanem azt, hogy abban olyan lényeges elemek szerepelnek - mint pld. a szerződés konstrukciója, törlesztőrészlet, kamatszámítás, kamatváltozás, árfolyamszámítás módja stb. - amelyekre az alperesnek kötelessége lett volna felhívnia a figyelmét, vagy a szerződésben rögzített kereszthivatkozásokat tennie e körben. Érvelése szerint a fenti lényeges elemeket akkor is meg kell egyedileg tárgyalni, ha azok az üzletszabályzatban szerepelnek, ennek hiányában ugyanis nem válhatnak a szerződés részévé. Utalt arra, a szerződés 3. pontjában foglalt szabványzáradék alapján az egyedi megtárgyaltság nem állapítható meg, e körben hivatkozott az EBH2011. 2413. számú eseti döntésre, valamint az Európai Unió bírósága C-42/15. számú ítéletének 34. pontjában foglaltakra.

Állította, hogy az alperes által csatolt kockázatteltérő nyilatkozatra a nevét aláhamisították, kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem intézkedett ezen okirat polgári perben való

felhasználásával összefüggésben annak büntetőjogi következményei iránt. Hangsúlyozta, az alperes az árfolyamkockázatról nem tájékoztatta, ennek megfelelően a szerződés nem felel meg a 6/2013. és a 2/2014. PJE határozatok erre vonatkozó iránymutatásának, az elsőfokú bíróság ezzel kapcsolatos álláspontja ellentétes az Unió Alapjogi Chartájának 38. cikkében és az Alaptörvény M. cikkének (2) bekezdésében foglalt magas szintű fogyasztóvédelemmel. Érvelése szerint az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiányában a szerződés 7. és 8. pontjai ellentétesek a 9. pontban foglaltakkal, emellett az alperest egyoldalúan jogosítják az érintett szerződési feltételek értelmezésére, következésképpen azok tisztességtelenek. Hangsúlyozta, e szerződési feltételek érvénytelenségének következtében nem köteles az árfolyamkockázatból eredő terhek viselésére. Fenntartotta azt az álláspontját, miszerint a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés a)-e) pontjaiba ütközik. Kiemelte, a szerződésből nem határozható meg sem a kölcsön, sem a törlesztőrészek devizában kifejezett összege, megítélése szerint az 1/2016. PJE határozat alapján sem lehet ettől eltérő következtetésre jutni. Ellenkező álláspont esetére kérte jelen eljárás felfüggesztését az Európai Unió Bírósága előtt C-38/17. számú előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig, amelynek tárgya lényegében a Kúria 1/2016. PJE számú határozatának Unió jognak való megfelelése.

Fenntartotta azt az álláspontját, hogy a THM hibásan lett meghatározva a szerződésben, amit önmagában igazol az a tény, hogy az tartalmazza az árfolyamrészről eredő költségeket is.

Érvelése szerint a kamat szerződésben való feltüntetésének hiánya, mint érvénytelenségi ok nem orvosolható a kamat bíróság általi utólagos megállapításával, az érvénytelenség jogkövetkezménye az eredeti állapot helyreállítása, vagy legfeljebb a szerződés határozathozatalig tartó hatályossá nyilvánítása lehet. Utalt arra, a 6/2013. PJE határozat indokolása szerint a deviza alapú szerződéstípusnál az adós az adott időszakban irányadó forintkölcsönnél kedvezőbb kamatmérték mellett devizában adósodott el, amely megállapítással nem egyeztethető össze az, hogy deviza alapú szerződést a bíróság 20,81 %-os kamattal nyilvánítson érvényessé, amikor a szerződéskötés évében a forint BUBOR kamata 10-12 % között mozgott. Véleménye szerint az alperes a kamat mértékének kiszámítását forint összegű kölcsönre vetítve végezte el, illetve ha az valóban 20,81 %, akkor annak tartalmaznia kell az üzletszabályzat I.25. pontjában rögzített kamatváltozás I. és II. mértékét is, azaz a szerződés bíróság általi érvényessé tétele esetén a 20,81 %-os kamat pótlása csak akkor vehető figyelembe, ha a szerződés tartalmának a megállapítása akként történik, hogy az forint kölcsön. Kérte, ha a bíróság CHF alapú szerződésnek tekinti a felek jogügyletét, a kamatot az alperes által az Üsz. I.18. pontjában meghatározottak szerint 0,36 %-ban pótolja.

Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a tisztességtelenségre alapított keresetének elutasítását nem indokolta meg.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a törzskönyv kiadására irányuló kereset elutasítását, továbbá az alperest a törzskönyvbe bejegyzett opciós jog és elidegenítési és terhelési tilalom törléséhez szükséges nyilatkozat kiadására kötelező rendelkezés mellőzését kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság túlterjeszkedett a kereseti kérelmen, amikor a törzskönyvbe bejegyzett opciós jog és elidegenítési és terhelési tilalom törléséhez szükséges nyilatkozat kiadására kötelezte, tekintettel arra, hogy a felperesnek ilyen tartalmú kereseti kérelme nem volt. Egyebekben a törzskönyv kiadásával kapcsolatos kereset tárgyában az elsőfokú eljárás során kifejtett jogi álláspontját fenntartotta, hangsúlyozva, hogy a perbeli üzletszabályzat IV.8. pontja és az annak helyébe lépő (**Üsz.2. jelölése**) számú üzletszabályzat V.7. pontja egyaránt akként rendelkezik, hogy a „hitelező csak abban az esetben köteles a gépjármű törzskönyvét, illetve a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges jognyilatkozat kiadni, ha a kölcsönbevevő valamennyi fizetési kötelezettségét teljesítette.” Érvelése szerint ezt az álláspontját támasztja alá az üzletszabályzat VI.1., 2. és 3. pontja is, továbbá az a tény, hogy az opciós szerződés sem tartalmaz az opciós jog megszűnése esetére törzskönyv kiadási kötelezettséget, amiből érvelése szerint az a következtetés vonható le, hogy a gépjármű törzskönyvének birtokba adása, illetve tartása független

az opciós szerződéstől, az a kölcsönszerződés önálló, és nem az opciós jog biztosítója. Álláspontja alátámasztásul eseti döntésekre, a Pénzügyi Békéltető Testület ajánlásaira, valamint a 326/2011. (XII.28.) Korm. rendelet 100. § (3) és (4) bekezdésére hivatkozott. Utalt továbbá arra, hogy a Kúria Pfv.V.21.971/2016/6. számú - az álláspontjával ellentétes tartalmú - döntése okszerűtlen következtetéseken alapul.

A peres felek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet ellenérdekű fél fellebbezésével érintett rendelkezéseinek a helybenhagyására irányult. A felperes véleménye szerint az elsőfokú bíróság nem terjeszkedett túl a kereseti kérelmen, tekintettel arra, hogy az elsőfokú eljárásban hivatkozott arra, miszerint az opciós jog 5 évnél hosszabb időre történő kikötése a jogszabály megkerülésével került rögzítésre az alperes által, ezáltal ez a kikötés érvénytelen.

A felperes fellebbezése alaptalan, az alperes fellebbezése részben alapos.

Az ítélet tábla előrebocsátja, a felperes írásban előterjesztett és a másodfokú tárgyaláson szóban is előadott fellebbezési kérelmét a Pp. 3. § (2) bekezdése alapján tartalma szerint bírálta el, és azt úgy tekintette, hogy a felperes fellebbezése - a tényállásban rögzítettek szerint - az alperes marasztalására irányul, a szerződés létre nem jöttére illetve érvénytelenségére kérelme jogalapjaként hivatkozik.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes pénzfizetésre irányuló keresete annak mindkét jogalapját illetően alaptalan, az elsőfokú ítélet e körben kifejtett indokai nagyrészt ugyancsak helyesek, azokat - a fellebbezésben foglaltakra is figyelemmel - az ítélet tábla az alábbiakkal egészíti ki illetve pontosítja.

I.

A felperes a szerződés létre nem jöttére vonatkozó álláspontját két körülményre alapította: egyrészt arra, hogy a szerződéskötésnél az alperes képviselőjében eljáró (J.) Kft. a Hpt. 2. sz. melléklet I. fejezet 12. a) pontja szerinti ügynöki tevékenységet végzett anélkül, hogy rendelkezett volna az ehhez szükséges PSZÁF engedéllyel, másrészt arra, hogy a felek egyedileg nem tárgyalták meg az üzletszabályzatnak azokat a pontjait, amelyek lényeges, a szerződés létrejöttéhez nélkülözhetetlenül szükséges feltételeket tartalmaznak. Álláspontja azonban téves.

Nincs jelentősége a perbeli jogvita eldöntése szempontjából, ezért szükségtelen annak a vizsgálata, hogy a szerződés megkötésénél eljáró (J.) Kft. a Hpt. 2. számú melléklet I. fejezet 12. pont a) vagy b) alpontja szerinti ügynöki tevékenységet végzett az alperes számára, s hogy ehhez képest ez a tevékenység bejelentési vagy engedélyezési kötelezettség alá esett. A jelen ügyben alkalmazandó Polgár0 i Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 200. §0 (2) bekezdése szerint ugyanis az a szerződés semmis, amely jogszabályba ütközik, kivéve ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz. A következetes bírói gyakorlat szerint a más jogági szabályokat sértő szerződés a polgári jog szempontjából akkor érvénytelen, ha a más jogági törvény kifejezetten rögzíti, hogy az adott jogi norma megsértése egyúttal a szerződés érvénytelenségét is okozza, vagy ha ez a törvény értelmezéséből, az összes körülményből nyilvánvaló módon megállapítható (eBDT20060 . 1450, eBDT20000 . 97.). A Hpt. sem a Felügyelet részére történő bejelentés, sem a Felügyelet engedélyének hiányában végzett ügynöki tevékenység keretében kötött polgári jogi szerződésekhez nem fűzte a semmisség jogkövetkezményét, így a bejelentés vagy az engedélykérés elmulasztása legfeljebb felügyeleti intézkedést vonhatott volna maga után, de nem

eredményezi az ügynök közreműködésével kötött, pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződés érvénytelenségét.

A szerződés létrejöttéhez a feleknek a lényeges, valamint a bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodása szükséges. Abban az esetben, ha valamely szerződés általános szerződési feltételek alkalmazásával jön létre, az 1959-es Ptk. 205. § (1) bekezdése és 205/B. § (1) bekezdése alapján a szerződés egyedileg megtárgyalt kikötései és az általános szerződési feltételek együttesen alkotják a szerződést (BDT2014. 3107). Az 1959-es Ptk. az általános szerződési feltétel formájában meghatározható szerződési kikötések körét nem korlátozza, így nincs akadálya annak, hogy akár a főszolgáltatással kapcsolatos, akár a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó, illetve bármilyen egyéb lényeges kérdésre vonatkozó szerződési kikötések általános szerződési feltételként váljanak a felek szerződésének részévé. A felperes fellebbezésében már nem állította, hogy az alperestől nem kapta meg az üzletszabályzatot, illetve hogy azt nem állt módjában megismerni, ezért az ítéltábla csupán utal arra, a felperes annak átvételét, megismerését és az abban foglaltak elfogadását elismerte az aláírásával ellátott egyedi szerződést tartalmazó teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozatával.

A továbbiakban az ítéltábla azt vizsgálta, hogy a felek egyedi szerződésben rögzített rendelkezésekből, és az Üsz.-ben foglalt általános szerződési feltételekből álló szerződése érvénytelen-e a felperes által megjelölt okokból.

II.

Nem ért egyet az ítéltábla a felperesnek azzal az álláspontjával, amely szerint a felek szerződése nem tartalmazza a szerződés tárgyát, azaz a kölcsön összegének svájci frankban való meghatározását, és ez okból érvénytelen a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontja értelmében.

A peres felek szerződése - amint azt az elsőfokú bíróság is helyesen megállapította - deviza alapú kölcsönszerződés, amelynek lényege, hogy az adós tartozása devizában keletkezik, a kölcsön folyósítására és a törlesztésére pedig forintban kerül sor, azaz az ún. kirovó és lerovó pénznem eltér egymástól, a kirovó pénznem deviza, a lerovó pedig forint. A felek a szerződés megkötésekor a kölcsönösszeg meghatározása során két módot választhatnak: vagy az érintett devizanemben jelölik meg pontosan, összegszerűen a kölcsön összegét (ebben az esetben a folyósítás időpontjában irányadó árfolyamtól függ, hogy ténylegesen milyen forint összeg kerül az adós részére átadásra), vagy azt a forint összeget jelölik meg, amelynek a folyósítás időpontja szerinti árfolyamon az adott devizanemre átszámított összege az adós kirovó pénznemben meghatározott tartozása. Mindkét mód alkalmas a kirótt tartozás egyértelmű meghatározására (6/2013 Polgári jogegységi határozat III/1. pont).

A felperes álláspontjától eltérően tehát nem szükséges, hogy maga a kölcsönadott, folyósított összeg, illetve a törlesztések összege devizában meghatározva tételesen szerepeljenek a szerződésben, hanem az is elégséges, ha azok a szerződés rendelkezései alapján kiszámíthatók. Ezzel egyezően foglalt állást a Kúria az 1/2016. Polgári jogegységi határozatában, amelynek 1. pontja rögzíti: a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontja által előírt követelményeknek, ha az írásba foglalt szerződés - ide értve az annak szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is - a kölcsön összegét forintban (lerovó pénznem) határozza meg, feltéve, hogy az így meghatározott kölcsönösszeg devizában (kirovó pénznem) kifejezett egyenértéke pontosan kiszámítható az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában a folyósításkor, az akkor irányadó árfolyam figyelembevételével. Jelen esetben az egyedi szerződés egyértelműen rögzíti a

kirovó pénznemet (CHF), a lerovó pénznemben, azaz forintban folyósítandó kölcsön összegét, az üzletszabályzat I.22. pontja alapján pedig pontosan kiszámítható volt ennek a kirovó pénznemben, azaz CHF-ben meghatározható összege a folyósítás időpontjában, ezáltal a felperes svájci frankban megjelenő tartozása.

Lényeges emellett, hogy a perbeli szerződés a kölcsön összegének a kirovó és a lerovó pénznem közötti átszámítása során kétnemű (vételi és eladási) árfolyam alkalmazását írta elő, a 2014. évi XXXVIII. törvény (DH1 tv.) viszont megdönthetetlen törvényi vélelmet állított fel a különemű devizaárfolyamok egyedileg meg nem tárgyalt, illetve általános szerződési feltételkénti kikötésének és alkalmazásának a tisztességtelensége mellett, kimondva azok semmisségét. A törvény 3. § (2) bekezdése pedig úgy rendelkezett, hogy a semmisségük folytán „kihulló rendelkezések” helyébe mind a folyósítás, mind a törlesztés tekintetében a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) hivatalos deviza árfolyamának alkalmazására irányuló rendelkezés lép a 3. § (3) bekezdésében meghatározott - jelen ügyben nem irányadó - kivételekkel. Mindebből következően a perbeli szerződés tartalmát a forintban meghatározott kölcsönösszeg CHF-re történő átszámítása során alkalmazandó árfolyam tekintetében a DH1 törvény 3. § (1) és (2) bekezdése ex tunc, azaz a szerződéskötés időpontjára visszamenő hatállyal módosította, amely módosított tartalom alapján a kölcsön CHF-re átszámított összege egyértelműen kiszámítható (a kölcsön forintban folyósított összege osztva a CHF folyósítás napján érvényes MNB hivatalos árfolyamával). Ez irányadó a törlesztőrészletek tekintetében is (1/2016. PJE 2. pont).

Minderre figyelemmel bár nem számszerűen, de a szerződés rendelkezései alapján kiszámítható módon meghatározásra került a kölcsön és a törlesztő részletek összege devizában is, így a szerződés megfelel a szerződéskötéskor hatályos Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjában előírt követelménynek, hiszen tartalmazza a szerződés tárgyát (a kölcsön összegét), a törlesztő részletek számát, összegét, és a törlesztési időpontokat is.

III.

Nem teszi megállapíthatóvá a szerződés semmisségét a felperesnek az az érvelése sem, miszerint a szerződés nem a valós THM-et tartalmazza. A szerződés megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjában előírt követelményeknek: feltünteti az éves százalékban kifejezett teljes hiteldíjmutatót, a szerződés, valamint az annak részét képező üzletszabályzat és hirdetmény pedig rögzíti a hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett költségek meghatározását és annak összegét. Ez utóbbinak azonban nincs is jelentősége, mert ha az alperes a szerződésben és az annak részét képező üzletszabályzatban, valamint hirdetményben meg nem határozott költséget számít fel, az nem érinti a szerződés érvényességét, hanem a felek közötti elszámolásra tartozó kérdés. Az a felperesi hivatkozás, hogy a THM nem valós, annak kifejezésre juttatása, hogy a teljes hiteldíjmutató nem az ügylet tényleges terheit mutatja. Ez azonban nem eredményezi a szerződés semmisségét, hanem akaratlan hiba miatt (1959-es Ptk. 210. § (1) és (4) bekezdés) a szerződés megtámadására adhat alapot. A felperes azonban erre alapítottnak a szerződést nem támadta meg. Ezen kívül közömbös, hogy esetleg a 2014. évi XXXVIII. törvény (DH1 tv.) 3. § (1) bekezdése alapján semmisnek minősülő árfolyamrész is szerepel a THM-ben, hiszen ezt az érvénytelenségi okot a jogalkotó a DH törvények megalkotásával rendezte, az alperes a szerződés megkötésére visszamenő hatállyal köteles volt elszámolni az árfolyamrészrel a felperes javára, és miután a törvényi elszámolás megtörtént, az e miatti érvénytelenségi ok kiküszöbölődött.

IV.

A perben nem volt vitatott, hogy az ügyleti kamat százalékos értékének feltüntetése miatt a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján semmis. A felperes e körben fellebbezésében az érvénytelenség elsőfokú bíróság által alkalmazott jogkövetkezményét kifogásolta. A 2014. évi XL. tv. (a továbbiakban: DH2 tv.) 37. § (1) bekezdése alapján a kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiányából eredő érvénytelenség esetén az érvénytelenség 1959-es Ptk. 237. §-ában meghatározott „további” jogkövetkezményei alkalmazhatók, ennek megfelelően a DH2 tv. hatálya alá tartozó szerződések - így a perbeli szerződés - esetében a körülményektől függően kerülhet sor a szerződés hatályossá vagy érvényessé nyilvánítására. Lényeges, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazása során a kereseti kérelemhez kötöttség nem érvényesül, a bíróság szabadon dönt abban, hogy a lehetséges jogkövetkezmények közül melyiket alkalmazza. A jogkövetkezmények közötti választás lehetőségének egy korlátja van: nem alkalmazhat olyan jogkövetkezményt, amely ellen valamennyi fél tiltakozik (1/2010. (VI. 29.) PK vélemény 7. pont). A választás során az összes körülményt mérlegelve kell döntenie az adott esetben szóba jöhető és leginkább célravezető jogkövetkezmény alkalmazása mellett, döntése során nem részesítheti előnyben sem az egyik, sem a másik fél érdekeit az ellenérdekű fél érdekeivel szemben. Az 1959-es Ptk. 237. §-a az érvénytelenség jogkövetkezményei körében egyenértékű lehetőségnek tekinti az eredeti állapot helyreállítását és a szerződés érvényessé nyilvánítását, és csak ezek alkalmazhatatlansága esetén kerülhet sor a szerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítására (1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5. pont). Jelen esetben - a DH2 tv. 37. § (1) bekezdése szerint - az eredeti állapot helyreállítása kizárt, az 1959-es Ptk. 237. §-a, az 1/2010. PK vélemény 5. pontja és a 6/2013. Polgári jogegységi határozat 4. pontja értelmében prioritást élvező érvényessé nyilvánításnak viszont nincs akadálya. Annak megítélésénél ugyanis, hogy az érvénytelenség oka kiküszöbölhető-e, azt kell vizsgálni, van-e mód az érvénytelenség okozta érdeksérelem elhárítására. A perbeli esetben a kölcsönszerződés érvénytelensége - az alábbiakban részletezettekre is figyelemmel - egyetlen okból, az ügyleti kamatláb szerződésben való feltüntetésének a hiánya miatt állapítható meg. E hiányosság a felperesnek tényleges érdeksérelem nem okozott, hiszen a szerződés konkrét összegben megjelölte az általa fizetendő havi törlesztések összegét, az ezen felüli fizetési kötelezettséget pedig az induló ügyleti kamat mértéke nem érintette. A tényleges felperesi érdeksérelem hiányára utal, hogy a kamatláb megjelölését a felperes sem tarthatta lényegesnek, hiszen ellenkező esetben nyilván kérte volna annak szerződésben való rögzítését, azt azonban maga sem állította, hogy lett volna ilyen igénye. Ennek megfelelően az ítéletábla osztja az elsőfokú bíróság álláspontját, nevezetesen, hogy az induló ügyleti kamatláb meghatározásával, mint az érvénytelenséget eredményező hiányosság pótlásával a szerződés érvényessé nyilvánítható.

Utal ezzel összefüggésben az ítéletábla arra, hogy a Kúria a perbelivel megegyező tartalmú szerződési feltételeket úgy ítélte meg, hogy azok alapján az induló ügyleti kamatláb kiszámítható, és a kapott eredménynek megfelelő kamatmértékkel a szerződés érvényessé nyilvánítható (Gfv.VII.30.150/2016/10.). Az alperes ezt a számítást a perbeli szerződés adatai alapján elvégezte, azt csatolta a periratokhoz, annak matematikai helyességét a felperes nem vitatta. Emellett az ítéletábla meghatározó jelentőséget tulajdonított a DH2 tv. alapján elvégzett törvényi elszámolásnak, a következőkre figyelemmel.

A pénzügyi intézményeknek az általuk kötelezően elvégzendő elszámolást a DH2 tv. 16. § (2) bekezdése értelmében a Magyar Nemzeti Bank elnökének a DH2 tv. felhatalmazása alapján kiadott rendeleteiben (42., 54. és 55/2014 MNB rendelet) meghatározott tartalommal és formában kellett elkészíteniük. Az érintett MNB rendeletekből megállapíthatóan az elszámolásnak egyebek között tartalmaznia kellett a kölcsön induló kamatlábát, amelyet a részletes elszámolásban tüntettek fel a pénzügyi intézmények. A fogyasztó a pénzügyi intézmény által készített - az ügyleti kamatláb

meghatározására is kiterjedő - elszámolás felülvizsgálatát a DH2 tv. 18-28. §-aiban meghatározott módon, határidőn belül és eljárások keretében vitathatta. Ha ezzel a lehetőséggel nem élt, a DH2 tv. 18. § (5) bekezdése értelmében úgy tekintendő, hogy az elszámolás során figyelembe vett adatokat - köztük az induló ügyleti kamatlábat - és az elszámolás eredményét nem kívánja vitatni, azaz azokat ráutaló magatartással elfogadta (1959-es Ptk. 216. § (1) bekezdés), ezért az elszámolás felülvizsgálatnak minősül, és az a továbbiakban nem vitatható. Ez egyben azt is jelenti, hogy az induló kamatláb felülvizsgált elszámolás során történő meghatározásával az érvénytelenség oka elhárult és ezáltal a szerződés „érvényessé vált” (konvalidálódott - 1/2010. (VI. 29.) PK vélemény 5. pont), s miután a felülvizsgált elszámolásra az „érvényessé vált szerződési tartalomnak megfelelően” került sor, az érvénytelenség anyagi jogi jogkövetkezményeinek levonása teljes körűen - a továbbiakban nem vitatható módon - megtörtént, attól utóbb a bíróság sem térhet el. Mindebből következően az ügyleti kamat éves százalékos értéke megjelölésének hiánya miatti érvénytelenség jogkövetkezményének levonására irányuló kereset elbírálása során az érvénytelenség 1959-es Ptk. 237. §-ában illetve a DH2 tv. 37. § (1) bekezdésében megjelölt jogkövetkezményei közötti választás lehetősége arra korlátozódik, hogy a bíróság érvényessé nyilvánítsa a szerződést azzal, hogy az érvénytelenség okának kiküszöbölése körében lényegében csupán rögzíti annak eredményét, ahogy maguk a felek orvosolták a szerződés hibáját.

A perbeli kölcsönszerződés fentiek szerinti felülvizsgált elszámolása nem vitásan megtörtént, annak során az alperes az általa csatolt részletes elszámolás adatait tartalmazó okiratból megállapíthatóan az éves induló ügyleti kamatlábat 20,81 %-ban határozta meg. Miután a felperes az elszámolással szemben fennálló jogorvoslati lehetőségekkel nem élt, ezt a kamatmértéket - a fent részletezettek szerint - ráutaló magatartással elfogadta, így ennek az ügyleti kamatlábnak a bíróság általi megjelölésével pótolható a szerződés érvénytelenségéhez vezető hiányosság: a hiányzó kamatláb meghatározásával az érvénytelenség oka elhárul, így módon a szerződés érvényessé nyilvánítható.

V.

A felek - a szerződés rendelkezései szerint - deviza alapú jogügyletet kötöttek, amelynek lényege, hogy a felek a hitelezőnek és az adósnak a kölcsönszerződésből fakadó pénztartozását egyaránt devizában határozzák meg (kírovó pénznem), és azt mindkét fél forintban köteles teljesíteni (lerovó devizanem). E szerződéstípusnál az adós viseli az árfolyamváltozás hatásait: a forint gyengülése az adós fizetési terhének növekedését, erősödése pedig csökkenését eredményezi (6/2013. PJE határozat 1. pont). Az egyedi szerződés felperes által tisztességtelennek minősített 7. és 8. pontja, valamint az Üsz. árfolyamváltozás elszámolásával és az árfolyamkockázat felperes általi vállalásával kapcsolatos kikötési a deviza alapú szerződés lényegéhez kapcsolódó feltételek, következésképpen a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezések, amelyek tisztességtelensége az 1959-es Ptk. szerződéskötéskor hatályos (5) bekezdése szerint is csak akkor állapítható meg, ha az - a szerződés egyéb rendelkezéseit is figyelembe véve - nem világos, nem érthető. A vizsgálat részletes szempontjait meghatározó 2/2014. PJE határozat 1. pontja szerint a devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam reá nézve

kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959-es Ptk. fent hivatkozott rendelkezésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

Kétségtelen, hogy a Hpt. szerződéskötés időpontjában hatályos 203. § (6) és (7) bekezdésének rendelkezése értelmében a lakossági ügyféllel kötött devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásul vételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia, a kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztő részletre gyakorolt hatását. A felperes állította, hogy az alperes által a periratokhoz csatolt, a Hpt. fenti rendelkezéseinek megfelelő kockázatfeltáró nyilatkozatot tartalmazó okiraton szereplő névaláírás nem tőle származik. Az alperes ugyan ezt nem ismerte el, de miután az aláírás valódiságára vonatkozóan a bizonyítási eljárás nem került lefolytatásra, ennek az okiratnak a figyelmen kívül hagyásával kellett a bíróságnak állást foglalnia az árfolyamkockázatról való tájékoztatás megfelelőségéről. Önmagában a külön kockázatfeltáró nyilatkozat hiánya ugyanis a szerződés érvényességét nem érinti, ilyen esetben a szerződés rendelkezései, illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján kell vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli árfolyamkockázat, illetve hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa.

Jelen ügyben az egyedi szerződésben szereplő feltételek („mértékadó devizanem CHF”, „normál deviza konstrukció”, valamint az Üsz. egyéb rendelkezései (I.6., I.17., I.22., I.23., I.24., I.25.b., IV.6., V.2), és az V.5. pontban foglalt feltétel egyértelműen kifejezésre juttatják a devizaalapú kölcsönzés lényegi sajátosságát, azaz, hogy ha a kölcsön nyilvántartási devizanemének forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének változását is, vagyis hogy neki kell viselnie az árfolyamkockázatot, amelynek nincs felső határa. A felek már az egyedi szerződésben rögzítették, hogy a felperes által választott normál devizakonstrukció azt jelenti, a felperes köteles ún. kamatváltozás I.-et és kamatváltozás II.-t fizetni. Az Üsz. I.25.a) és b) pontja meghatározza a kamatváltozás I. és II. fogalmát, az I.18. és I.24. pontjai az ott használt fogalmi elemek (mértékadó kamatláb, mértékadó árfolyam) jelentéstartalmát. Az egyedi szerződésben a felek meghatározták a mértékadó devizanemet, míg az üzletszabályzatban rögzítésre került a mértékadó devizanem fogalma (I.17.), az árfolyamváltozás kiszámításának képlete (I.25.b. pont) és alkalmazásának feltételei is. Az üzletszabályzat I.25.b. pontja kifejezi a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének a deviza alapú kölcsönzés lényegéből fakadó változását, nevezetesen, hogy ha a kölcsön nyilvántartási devizanemének forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének változását is, vagyis hogy neki kell viselnie az árfolyamkockázatot. A kamatváltozás II. üzletszabályzati pont megszövegezésének tartalmából egyértelműen megállapítható, hogy az ténylegesen a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza, amire a „kamatváltozás II.” szövegrész után zárójelben szereplő „árfolyamváltozás” kifejezés is utal. Ezen túl az Üsz. IV.6. és V.2. pontjából is kiderül, hogy a hitelező az árfolyam-különbözetet a kölcsönbevevőre kiterheli, akiinek azt az egyedi szerződésben megjelölt összegű törlesztő részleteken felül meg kell fizetnie. A fenti rendelkezések egyértelműen és átláthatóan tartalmazzák, hogy a kölcsönbevevőnek a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetnie, amelynek nincs felső határa. Erre utal az üzletszabályzat I.23. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma is, ami nem hagyhat kétséget a kölcsönbevevőben a felől, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben is változhat.

0 Lényeges emellett, hogy a felperes a szerződéskötéskor választhatott, a fix vagy a normál devizakonstrukció szerint kéri az árfolyam-különbözet elszámolását. A felperes élt ezzel a választási lehetőséggel, az egyedi szerződésben rögzítetten a normál konstrukciót választotta. Ahhoz viszont, hogy a két lehetőség között választani tudjon, tisztában kellett lennie a kettő közötti különbséggel, és ebből adódóan magának a devizaalapú konstrukciónak a lényegével, valamint az abban rejlő kockázattal.

Helyesen állapította meg tehát az elsőfokú bíróság, hogy a felperes számára a szerződés és az üzletszabályzat rendelkezéseinek körültekintő és gondos átolvasása alapján felismerhetőnek kellett lennie, hogy fizetési terhei előre nem látható mértékben is megnövekedhetnek, illetve az árfolyamváltozás valós kockázatot jelent, amely korlátozás nélkül őt terheli. Azt pedig maga a felperes sem állította, hogy az alperestől ettől eltérő tartalmú tájékoztatást kapott volna.

Miután a kölcsönszerződés érvénytelensége kizárólag az ügyleti kamatláb szerződésben való feltüntetetésének elmaradása miatt volt megállapítható, tekintetbe véve továbbá, hogy ezen érvénytelenségi ok kiküszöbölése a felek közötti elszámolást nem érintette, az elsőfokú bíróság helytállóan utasította el a felperes szerződés érvénytelenségére alapított marasztalási igényét.

VI.

Helytállóan hivatkozott az alperes arra, hogy az elsőfokú bíróság túlterjeszkedett a kereseti kérelmen, amikor a törzskönyvbe bejegyzett opciós jog és elidegenítési és terhelési tilalom törléséhez szükséges nyilatkozat kiadására kötelezte őt. Tény, hogy a felperesnek ilyen tartalmú kereseti kérelme nem volt. Az a fellebbezési ellenkérelmében előadott érvelése, miszerint az elsőfokú eljárásban hivatkozott arra, az opciós jog 5 évnél hosszabb időre történő kikötése érvénytelen, nem értékelhető úgy, hogy kérte volna az alperes kötelezését az opciós jog és elidegenítési és terhelési tilalom törzskönyvből való törléséhez szükséges nyilatkozat kiadására. Ebből következően az elsőfokú bíróságnak ez a döntése sérti a Pp. 3. § (2) bekezdésében rögzített rendelkezési elvet és a kérelemhez kötöttség elvét, valamint a Pp. 215. §-ának az érdemi döntés korlátaira vonatkozó szabályát.

0 Ugyanakkor alaptalanul támadta az alperes az elsőfokú ítélet törzskönyv kiadására kötelező rendelkezését. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az alperes az opciós jog biztosítékeként tarthatta a birtokában a törzskönyvet, és miután az opciós joga az annak alapításától számított öt év elteltével megszűnt anélkül, hogy e jogát gyakorolta volna, nincs jogcíme a felperest, mint a gépjármű tulajdonosát megillető törzskönyv birtokában tartására.

Az alperes érvelésével szemben sem az opciós szerződésnek, sem a kölcsönszerződés részét képező alperesi üzletszabályzatnak nincs olyan rendelkezése, amely alátámasztaná az alperesnek azt az álláspontját, miszerint a törzskönyv birtokban tartása a kölcsönszerződés atipikus biztosítéka. Az opciós szerződés 7. pontja szerint a felek a vételi jog - és nem a kölcsönszerződésből eredő kötelezettség - biztosítására kötöttek ki az alperes javára elidegenítési és terhelési tilalmat a vételi jog tárgyát képező gépjárműre. Az Üsz. VI.1. pontja ezzel összhangban rendelkezik úgy, hogy „a kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvbe a hitelező javára - a felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot, vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és

ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosítottja részére küldje meg." Az idézett szerződési feltétel megszövegezése, annak nyelvtani értelme is azt támasztja alá, hogy a felek a törzskönyv alperes részére történő megküldésével az alperes opciós jogát kívánták biztosítani.

0 Ennek megfelelően a törzskönyv birtoklásához való jog az opciós joghoz kapcsolódó járulékos jogosultság. Az opciós szerződés viszont - annak 5. pontjában írtak szerint - a megkötésétől számított öt év elteltével, azaz 2014. július 28. napján megszűnt, így az alperes által ezt követően, 2015. augusztus 31. napján tett vételi nyilatkozat hatálytalan, következésképpen ez idő szerint már nincs jogcíme a törzskönyv birtokban tartására.

A fenti megállapítással ellentétes következtetés - az alperes álláspontja szerint a szerződés részévé váló - HITGd/2009.08.06. megjelölésű üzletszabályzat V.6. pontjából sem vonható le. E rendelkezés szerint ugyanis a hitelező az opciós jogát az opciós szerződésben kikötött feltételek beálltától kezdődően gyakorolhatja az opciós szerződésben kikötött időtartam alatt, ez pedig a szerződéskötéstől számított - és nem a feltétel bekövetkeztétől irányadó - 5 év. Erre tekintettel nem volt szükséges annak vizsgálata, hogy az új üzletszabályzat a felek szerződésének részévé vált-e.

Nem jogosítja fel az alperest a törzskönyv opciós jog megszűnése utáni birtokban tartására az Üsz. alperes által hivatkozott IV.8. pontja sem. Ez a kikötés - az opciós szerződés 5. pontjával együttesen értelmezve azt - csupán annyit jelent, hogy ha a kölcsönbevevő teljesíti a fizetési kötelezettségeit, a hitelező (az alperes) köteles kiadni a törzskönyvet. Nem jelenti azonban egyúttal azt is - az alperes értelmezésétől eltérően - hogy a hitelezőt csak akkor terheli a törzskönyv kiadásának kötelezettsége, ha a kölcsönbevevő maradéktalanul teljesítette fizetési kötelezettségeit. Utal e tekintetben az ítélet tábla az 1959-es Ptk. szerződés értelmezésével kapcsolatos 207. § (1) és (2) bekezdésére, amely szerint a szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akarata és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. Ha pedig az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés tartalma e szabály alkalmazásával nem állapítható meg egyértelműen, a feltétel meghatározójával szerződő fél, illetve a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. A jogalkotó az 1959-es Ptk. fenti rendelkezéseivel a pontatlan, vagy bizonytalan megfogalmazás kockázatát arra a félre terhelte, aki annak megfogalmazásáért felelős. Ennek megfelelően, ha az alperesnek a IV.8. pontban írt szerződési kikötéssel az volt a célja, hogy a kölcsön visszafizetésének atipikus biztosítékeként mindaddig magánál tarthassa a kölcsönből finanszírozott gépjármű törzskönyvét, amíg az adós valamennyi fizetési kötelezettségének nem tesz eleget, ezt a szándékát egyértelműen, félreérthetetlenül így kellett volna megfogalmaznia. Az érintett kikötésnek azonban annak teljes megszövegezése alapján csak kiterjesztő értelmezéssel tulajdonítható az alperes szerinti tartalom, a kiterjesztő értelmezést viszont az 1959-es Ptk. 207. § (4) bekezdése kifejezetten tiltja.

Az Üsz. IV.8. pontja csupán azon esetek egyikét szabályozza, amikor a hitelező nem tagadhatja meg a törzskönyv kiadását. Nem vonható le azonban az érintett kikötés megfogalmazásából az a következtetés, hogy akkor is jogosult lenne azt magánál tartani, ha az e jogosultság alapjául szolgáló vételi joga megszűnt.

Az alperes fellebbezési érvelésével szemben önmagában az, hogy az opciós szerződés nem tartalmaz olyan rendelkezést, miszerint az opciós jog megszűnésével az alperes köteles kiadni a törzskönyvet, még nem jelenti azt, hogy a törzskönyv birtokban tartásának joga nem minősülhet az opciós jog biztosítékának. Ezzel ellentétes következtetés nem vonható le az Üsz. VI.1., VI.2. és VI.3. pontjában foglaltakból sem.

Nem ért egyet az ítéltábla az alperesnek azzal a hivatkozásával sem, miszerint a Kúria Pfv.V.21.971/2015/6. számú ítélete okszerűtlen következtetésen alapulna. Épp ellenkezőleg, az ítéltábla mindenben osztja a Kúria álláspontját, nevezetesen, hogy a felek megállapodásának irányadó rendelkezései, azaz az Üsz. IV.8. és VI.1. pontja, valamint az opciós szerződés 7. pontja rendelkezéseiből is az a következtetés vonható le, miszerint egymásra épülő kötelezettségként csak az opció, valamint az elidegenítési és terhelési tilalom kikényszeríthetősége érdekében került a törzskönyv a hitelező alperes birtokába.

Mindennek nem mond ellent az alperes által hivatkozott 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet 100. § (4) bekezdésének az a rendelkezése, amely szerint a törzskönyvvel jogszerűen rendelkező ügyfélnek kell tekinteni egyebek között azt a pénzügyi intézményt, amelynél a törzskönyvet a jármű tulajdonosa pénzügyi követelés fejében letétbe helyezte, feltéve, hogy ez a rendelkezési jogot megalapozó okiratból megállapítható. Az alperes által hivatkozott kormányrendelet sem biztosítja ugyanis a hitelezőnek a törzskönyv letéti őrzésének jogát önmagában azon az alapon, hogy a gépjármű vételárát vagy annak egy részét a gépjármű tulajdonosa a hitelező által nyújtott kölcsönösszezből egyenlítette ki. A törzskönyv biztosítéki célú letétbe helyezésének alapja a felek erre vonatkozó megállapodása lehet, amely megállapodás tartalma dönti el, hogy a hitelező milyen feltételekkel és meddig tarthatja letéti őrzésében a törzskönyvet.

Csupán utal az ítéltábla arra, a perbeli jogvita elbírálása szempontjából közömbös az alperes által hivatkozott más ítéletek és határozatok tartalma, azok a jelen perben eljáró bíróságot nem kötik.

VII.

Az ítéltábla az elsőfokú eljárás pertárgyértékét az elsőfokú bíróság által számítottához képest eltérően határozta meg. A Pp. 24. §0 (1) bekezdésében foglaltak szerint ugyanis a pertárgy értékének megállapításánál a keresettel érvényesített követelés, vagy más jog értéke az irányadó. Jelen ügyben a felperes a pénzfizetésre irányuló marasztalási keresetét a szerződés érvénytelenségére alapította azzal, hogy az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezménye a szerződés hatályossá nyilvánítása, amelynek keretében elvégzendő elszámolás eredményeként a követelt összegű túlfizetés mutatkozik a javára. Az alperes szerint viszont a felperesnek áll fenn tartozása vele szemben, ezért a keresettel érvényesített követelés az alperes marasztalásán túl annak a megállapítására irányuló igényt is magában foglalja, hogy a felperesnek nem áll fenn tartozása az alperessel szemben. Ennek megfelelően az ítéltábla az elsőfokú perértéket 2 968 6920 Ft-ban állapította meg (az alperes által a felmondásban közölt felperesi tartozás: 910 8710 Ft, + a felperes által kért marasztalási összeg 1 457 8210 Ft, + a törzskönyv kiadásával kapcsolatos kereset perértéke 600 0000 Ft).

Az elsőfokú eljárásban a felperes nagyjából pervesztes lett. A kölcsönszerződés érvénytelenségét ugyanis több érvénytelenségi ok fennállására alapította, amelyek közül kizárólag a kamat feltüntetésének hiánya miatti érvénytelenségre való hivatkozása bizonyult megalapozottnak. Sikertelenül perelt az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezményét illetően is, hiszen az általa kért hatályossá nyilvánítás helyett a bíróság a kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította, és a pénz fizetésére vonatkozó marasztalási keresetét is elutasította. Minderre figyelemmel a kölcsönszerződés érvénytelenségére alapított kereset tekintetében a pervesztesség-pernyertesség aránya 20-80 %-ban állapítható meg a felperesre terhesebben. Ebből következően a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján a

felperes 113 698 Ft, az alperes pedig egyfelől 24 424 Ft, másfelől a törzskönyv kiadása iránti keresethez kapcsolódó 36 000 Ft, összesen 64 424 Ft elsőfokú eljárási illeték viselésére köteles az Itv. 74. § (3) bekezdése szerint alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján.

VIII.

Minderre figyelemmel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a rendelkező részben foglaltak szerint részben megváltoztatta a Pp. 253. §0 (2) bekezdése alapján.

A felperes fellebbezése eredménytelennek bizonyult, míg az alperes fellebbezése részben volt alapos. A peres feleknek a fentiek szerint meghatározott - és a másodfokú eljárásban is irányadó - pertárgyértékből kiindulva megállapított pernyertessége-pervesztességére is figyelemmel az ítéletábra - a nagyobb pervesztességére tekintettel - a felperest kötelezte az alperes javára másodfokú részperköltség megfizetésére a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján, ami a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése, 3. § (5) bekezdése és 4/A. §-a szerint megállapított ügyvédi munkadíjból áll.

Az alperes a fellebbezésén az eljárási illetéket leróta, amelyet a törzskönyv kiadásával kapcsolatos fellebbezése eredménytelenségére tekintettel viselnie kell, míg az ugyancsak sikertelenül fellebbező felperest az ítéletábra az Itv. 74. § (3) bekezdése szerint alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján kötelezte az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési illeték megfizetésére.

Szeged, 2017. december 13.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró

Dr. Bálint Attila sk.
táblabíró